

TÜRKİYE’DE KAVRAM KARİKATÜRLERİ İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF POSTGRADUATE STUDIES MADE ON CONCEPT CARTOONS IN TURKEY

Servan USLU¹
Mürşet ÇAKMAK²

Özet

Bu çalışmada Türkiye’de kavram karikatürü ile ilgili lisansüstü düzeyde yapılmış tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel olarak yapılan bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışmada 45 yüksek lisans 2 doktora tezine ulaşılmış ve incelenmeye alınmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler sekiz kategori üzerinden düzenlenerek sunulmuştur. Bu kategoriler; “Çalışmaların dili, yayın yılı, çalışma türü, çalışılan ders alanı, çalışılan konu alanı, araştırma türü, örneklem türü, veri toplama aracı” başlığı altında toplanmış ve yorumlanmıştır. Çalışma sonucunda incelenen tezlerin tamamının yazım dilinin Türkçe olduğu, en çok 2019 yılında yayımlandığı, en fazla nicel araştırma yöntemi kullanıldığı, fen bilimleri başta olmak üzere matematik, sosyal bilimler ve Türkçe derslerinde çalışmaların yapıldığı; konu alanına göre Fiziksel olaylar, Geometri ve Ölçme, Canlılar ve Yaşam gibi konuların en çok çalışıldığı, en fazla ortaokul düzeyinde çalışıldığı, veri toplama aracı olarak en fazla başarı testi, Ölçek, görüşme formunun kullanıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kavram, Kavram karikatürü, Lisansüstü tez, İçerik analizi.

Abstract

This study aimed to examine the postgraduate thesis about concept cartoons in Turkey. In this qualitative study, the document analysis technique was used. In the study, 45 master's and 2 doctoral theses were obtained and examined. The content analysis method was used for analyzing the collected data. The data obtained were presented in eight categories. These categories; “The languages of the studies, publication year, type of study, course area studied, the subject area studied, type of research, sample type” was collected and interpreted under the title of “data collection tool”. As a result of the study, it was seen that the written language of all the theses examined was Turkish and they were published in 2019 by using the quantitative research method, and the studies were conducted in mathematics, social studies, Turkish, and especially in science. It was determined that subjects such as physical events, Geometry and Measurement, Living things and life were studied mostly, especially at the secondary school level. Achievement tests, scales, interview forms were mostly used as data collection tools.

Keywords: Concept, Concept cartoon, Graduate thesis, Content analysis.

¹ Öğretmen, Diyarbakır Koşuyolu Ortaokulu, ORCID No: 0000-0003-4977-6240, servanuslusrvnsl@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, ORCID No: 0000-0001-9472-8200, mursetcakmak@artuklu.edu.tr

1.GİRİŞ

İnsanlar etraflarında olup biteni ve dünyayı tanıyıp anlamlandırmaları için nesnelere kelime aracılığıyla simgeleştirirler. Simgeleştirilen bu kelimeler aracılığıyla zihinsel aktiviteler gerçekleştirilir (Yükselir, 2006). Kavramlar, sözcüklerle ifade edilir. Toplum tarafından oluşturulmuş anlam yüklü sözcükler nesnelere verilen isimlerdir. Bu isimler kavram olarak bilinir. Anlam yüklü bu birimler aracılığıyla zihinsel aktiviteler sağlanır ve diğer bireyler ile iletişim kurulur. Kavramlar, düşünmemizi sağlayan temel zihin yapılarıdır. Aynı zamanda bu yapılar aracılığıyla nesnelere, olaylar, durumlar sınıflandırılır ve ayırt edilir (Senemoğlu, 2018).Varlıkların, olayların ve nesnelere özelliklerini belirten, betimleyen ve insanların aynı şekilde algıladıkları kelimelerle ifade edilen yapılar olarak da ifade edilmektedir (Özbey, 2007). Kavramlar çeşitli sözcük yapıları ile temsil edilmelerine karşın öğrenilebilirlik, kullanılabilirlik, açıklık, genellik, güçlülük gibi bazı ortak özellikler de taşırlar (Senemoğlu, (2018).

Geçmişten günümüze sosyal, kültürel ve ekonomik değişimlerle birlikte eğitim dünyası ve eğitim programları da değişmekte ve gelişmektedir. Günümüze doğru öğrenciyi merkeze alan öğrenmenin anlamlı ve kalıcılığına yönelik yaklaşımlar eğitim dünyasının merkezine yerleşmiştir. Etkili öğrenmeyi sağlayan yaklaşımlardan biri de yapılandırmacılıktır (Barut ve diğerleri, 2019). Yapılandırmacılık, öğrenmenin zihinde aktif olarak birey tarafından oluşturulduğunu açıklamaktadır. Bu yaklaşımda birey yeni bilgiyi var olan bilgileriyle ilişkilendirerek anlamlı öğrenmeler gerçekleştirir. Bu yaklaşım öğrenci merkezlidir. Öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları ön plana alınır. Öğrencileri derse motive edici etkinliklerin oluşturulması ve öğrencinin etkin katılımıyla öğrenmeyi yapılandırması esastır (Senemoğlu, 2018). Yapılandırmacı yaklaşım öğrencilerin derse aktif katılımını ve anlamlı öğrenmelerini sağlayabilecekleri etkinlikler içermektedir. Bu etkinliklerden biri de kavram karikatürüdür (Evrekli ve Balım, 2010).

Kavram karikatürü Brenda Keogh ve Stuart Naylor tarafından 1992 de geliştirilmiştir. Kavram karikatürü, eğlendirici ve dikkat çekici çizimlerle gösterilen karakterlerin güncel bir konu ile ilgili fikirlerinin konuşma balonları veya kutuları içerisinde sunulmasıdır (Keogh ve Naylor, 1999). Karikatürler kişilerin veya nesnelere abartılı ve komik bir şekilde çizilmesi ile güldürü veya mizah yapma sanatı olarak açıklanmaktadır. Karikatürler eğlence, abartı, hiciv, görsellik ve düşünce içeren sanat unsurları olarak ifade edilebilir (Karakuş, 2019). Kavram karikatürü normal karikatürden farklıdır. Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre karikatür : ‘İnsan ve toplumla ilgili her bir olayı konu alarak abartılı bir biçimde veren düşündürücü ve güldürücü resim’ olarak açıklanmaktadır. Kavram karikatürünün karikatürden temel farkı hiciv ve abartı çizimlerinin olmaması olarak bilinir (Uğurel ve Morali, 2006).

Kavram karikatürü güncel bir konu üzerine çizilen birden fazla karakterin kendi aralarındaki tartışma ve konuşmaların gösterildiği eğlendirici çizimlerdir. Öğrencilerin bilimsel düşünme becerilerini geliştiren, farklı bir soru üzerine farklı bakış açıları ortaya koymasını sağlayarak kavramları görselleştirmesini sağlayan yapılardır (Birişçi, Metin ve Karakaş, 2010). Karakaş’a (2019) göre kavram karikatürleri sert ve kuralcı bir yapıya sahip değildir. Bu yönüyle farklı düşünceler özgürce açıklanabilir. Bilimsel bir kavramla ilgili birden fazla kişinin bakış açıları sunulur. Bu kişilerden biri doğru açıklamayı diğerleri ise alternatif veya kavram yanlışlarını belirtirler. Buna bağlı olarak öğrenme-öğretme süreçlerinde kavram karikatürlerinin kullanılması sınıf içi bireysel farklılıkların dikkate alındığı bir ortamın gelişmesine katkı sunar(Karakaş, 2019)(Karakaş, 2019)(Karakaş, 2019). Şaşmaz ve Yılmaz’a (2013) göre kavram karikatürü çizimlerle oluşturulan birden fazla karakterin bilimsel terimler üzerine tartışmaların ve bakış açılarının gösterilmesini sağlayan

bir tekniktir. Öğrenciler bu teknikle sunulan görüş ve fikirlere yakınlıklarına göre düşünce geliştirirler. Nedenleri ile birlikte hangi düşünce ve açıklamaya katıldıklarını belirtirler. Böylelikle kendi fikirlerini serbestçe açıklayabilecekleri bir ortam oluşmuş olur. Fikirlerini açmada cesaretlenir ve özgüven sahibi olurlar (Ören Şaşmaz ve Yılmaz, 2013). Naylor’a (1999) göre karikatür şaşırtıcı ve abartılı çizimlerle insanları güldürürken kavram karikatürleri öğrencileri eğlendirir ve çizimlerle sorgulayıcı bir bakış açısı geliştirir. Kavram karikatürleri, eğitimde farklı alanlarda kullanılan, öğrenciyi derse motive eden, öğrencinin bilgiyi yapılandırmasını sağlayan görsel araçlardır. Resimli ve eğlenceli olması, karakterlerin fikirlerini açıklaması ilgi ve dikkat çekmekte ve dersi anlamlı bir şekilde yapılandırmayı sağlamaktadır (İnel, Balım ve Evrekli, 2009). Sonuç olarak öğrenme-öğretme sürecinde kavram karikatürleri kullanılırken bazı hususlara dikkat edilmelidir. Bu hususta kavram karikatürleri açık ve sade olmalı ve öğrencilerin yaşları dikkate alınarak oluşturulmalıdır (Dabell, 2008). Aynı zamanda öğrenilecek konuya uygun olmalı, öğrencinin fikirlerini açıklamaya güdülemelidir (Chin ve Teou, 2009).

Eğitimde kavram karikatürleri öğretim süreçlerinde kullanılmasının yanında yapılandırmacı yaklaşımı temel alınarak kullanılan alternatif ölçme-değerlendirme araçları olduğu (Ören, Karatekin, Erdem ve Ormanci, 2012), öğrencilerin başarı düzeylerini belirlemede etkili olarak kullanılan değerlendirme araçlarından birisi olduğu da bilinir (Chin ve Teou, 2009; Dabell, 2008; İnceç, 2008). Ölçme ve değerlendirmede kavram karikatürü destekli testlerin kullanılmasında öğrencilerin sınav kaygı ve korkularını azalttığı, soruları çözerken eğlenmelerini sağladığı ifade edilmiştir (N. Yıldırım, Tepe, Kuş ve Biberoglu, 2015).

Kavram karikatürü, öğrencilerin derse katılımını sağlarken zihinsel şemalarında yarattığı dengesizlik-denge süreciyle kalıcı ve anlamlı öğrenmeyi de sağlar. Böylelikle kavram karikatürü, kavram yanlışlarını ortaya çıkaran; sınıf içi tartışma ve etkin katılıma güdüleyici yönü bulunan eğlenceli ve görsel sunumlar olarak karşımıza çıkar (Evrekli ve Balım, 2010). Keogh ve Naylor’a (1999) göre kavram karikatürleri kavram yanlışlarını ortaya çıkarmada ve bu yanlışlarla yüzleşip doğru olarak kabul edilen kavramları oluşturmada etkili yöntemlerden biridir.

Son yıllarda kavram karikatürü eğitimci ve araştırmacılar tarafından ilgi görmekte, incelenmekte ve bazı araştırmalara konu edildiği görülmektedir (Atasoy, Tekbıyık ve Gülay, 2013; Ayas, 2018; Aygün, Karadeniz ve Bütüner, 2020; Balım ve diğerleri, 2012; Birişçi ve diğerleri, 2010; Chin ve Teou, 2009; Çinici ve diğerleri, 2014; Dabell, 2008; Evrekli ve Balım, 2010; Gölgeli ve Saraçoğlu, 2019; İnel ve diğerleri, 2009; İnceç, 2008; Kabapınar, 2009; Kabapınar, 2005; Karaduman ve Ceviz, 2018; Karakuş, 2019; Ören ve diğerleri, 2012; Ören Şaşmaz ve Yılmaz, 2013; Tokcan ve Alkan, 2013; Ugurel, Kesgin ve Karahan, 2013; N. Yıldırım ve diğerleri, 2015; Yurtyapan, Kandemir ve Kandemir, 2017). Kavram karikatürü üzerine birden çok alanda yapılan bu araştırmalar genel olarak kavram karikatürünün öğrenci başarı, tutum ve motivasyonlarına etkilerini göstermektedir. Belirli bir konu ile ilgili yapılan araştırmaların yanında araştırmacıların eğilimlerini belirleyen analiz-değerlendirme çalışmalarının da yapıldığı görülmüştür. Söz konusu çalışmalar; Türkiye’de kavram karikatürüyle ilgili analiz-değerlendirmeye yönelik bazı çalışmalar şöyledir: Genc (2020) Fen Bilgisi Eğitimi Alanında Kavram Karikatürü İle İlgili Tezler Üzerine Bir İçerik Analizi: Türkiye Örneği (2007-2019), Küçükaydın (2019) Fen Eğitiminde Kullanılan Kavram Karikatürlerinin Akademik Başarıya Etkisi: Meta-Analiz Çalışması, Yokuş ve Ayçiçek (2020) Kavram Karikatürlerinin Fen Eğitimi Dersi Akademik Başarısı Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Meta-Analiz Çalışması şeklindedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’

de kavram karikatürü üzerine yapılan lisansüstü çalışmaları çeşitli boyutlarıyla incelemektir. Bu nedenle kavram karikatürü üzerine yapılan çalışmaların eğilimlerini tespit etmek ve çalışmaların hangi alanlarda yapıldığını incelemek önem arz etmektedir. Bu amaca ulaşabilmek için aşağıda verilen alt problemlere yanıtlar aranmıştır.

1. Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların yayımlanan yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların (Tez) türü nasıldır?
3. Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların yayın dili nedir?
4. Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların ders alanına göre dağılımı nasıldır?
5. Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların konu alanına göre dağılımları nasıldır?
6. Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların araştırma türüne göre dağılımı nasıldır?
7. Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların seçilen örneklem türü dağılımı nasıldır?
8. Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Nitel araştırmaya dayalı olarak yapılan bu çalışmada doküman incelemesi yapılmıştır. Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

2.3. Çalışma Grubu

Araştırma kavram karikatürü üzerine Türkiye’de yapılmış lisansüstü çalışmaları kapsamaktadır. Bu amaçla Yüksek Öğretim Kurumu(YÖK) Ulusal Tez Merkezinden analiz edilecek çalışmalara ulaşılmıştır. Bu kapsamda 45 yüksek lisans 2 doktora olmak üzere toplamda 47 çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmalar araştırmanın amacına uygun olarak amaçlı örnekleme yöntemi seçilerek belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek incelenmesidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019)

2.4. Veri Toplama Süreci ve araçları

Araştırmada incelenen tezlere YÖK Ulusal Tez Merkezi arama motorundan (Kavram karikatürü) ve (Enstitü/Anabilim dalı) taraması yapılarak iki aşamada ulaşılmıştır. Çalışmalar başlık ve içerikler boyutuyla incelenerek seçilmiş ve sınıflandırılmıştır. Yapılan tez taramaları sonucunda 47 çalışma belirlenmiştir. Bu çalışmalar şunlardır: (Abu, 2017; Ada, 2020; Aşık, 2017; Atılğanlar, 2014; Aygün, 2019; Ayhan, 2017; Baba, 2012; Bakır, 2019; L. Baynazoğlu, 2019; Baysal, 2020; Baysari, 2007; Budak, 2019; Canan, 2019; B. Çelik, 2014; S. Çelik, 2016; Ceylan, 2015; Cin, 2013; Erim, 2019; Evrekli, 2010, 2016; Gökmen, 2020; Göksu, 2014; Gölgeci, 2012; Güngör, 2018; İzgi, 2012; Kara, 2017; Karabiber, 2019; Karaca, 2019;

Karakırık, 2019; Karakuş, 2019; Kayhan, 2019; Külekçi, 2019; Özçelik, 2019; Özün, 2010; E. Şahin, 2019; Z. Şahin, 2018; Şenocak, 2018; Seven, 2013; Soy, 2019; Ö. Taşkın, 2014; Terzioğlu, 2019; Timurtaş, 2019; Yamık, 2015; Yıldız, 2008; Yılmaz, 2019; Yüca, 2019; Yurtyapan, 2018) Belirtilen çalışmaları incelemek ve sınıflandırmak amacıyla ‘’çalışmaların yayın yılı, Çalışma türü, yayın dili, çalışılan ders alanı, çalışılan konu alanı, araştırma türü, örneklem türü, veri toplama araçları ’’ başlıkları kullanılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen veriler nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu doğrultuda elde edilmiş veriler oluşturulan Microsoft Excel sayfasına kaydedilmiş ve ilgili alan yazın incelenerek temalar bulunmuştur. Belirlenen bu temalar: Çalışmanın yayın yılı, tez türü, yayın dili, çalışılan ders alanı, çalışılan konu alanı, araştırma türü, örneklem türü, veri toplama araçları şeklindedir. Çalışma sayfasının sütun bölümünde tezler tarih sırasıyla Tez1, Tez2,Tez3 vd. Şeklinde sıralanmaktadır. En son sırada doktora tezleri yer almaktadır. Bu bağlamda tez çalışmalarında analiz birimi olarak cümle, paragraf ve içerik birimleri dikkate alınarak veriler toplanmış ve çalışma sayfasında temalar altında kodlanmıştır. Yapılan kodlamalar çalışmalarda geçen ifadeler şekliyle çalışma sayfasına kaydedilmiştir. Bu analizler sonucunda elde edilen veriler yüzde ve frekans şeklinde sayısallaştırılarak bulgular bölümünde sunulmuştur.

3. BULGULAR

Tablo1: Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların yıllara göre dağılımı

Yıllar	f	%
2007	1	2,1
2008	1	2,1
2010	2	4,3
2012	3	6,4
2013	2	4,3
2014	4	8,5
2015	2	4,3
2016	2	4,3
2017	4	8,5
2018	4	8,5
2019	20	42,6
2020	2	4,3
Toplam	47	100,0

Tablo 1 incelendiğinde 2007-2020 arasında kavram karikatürü ile ilgili 47 çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Çalışmaların 2007 ile 2008 yıllarında en az (f=1,%=2,1), 2019 yılında ise (f=20,%=42,6) en fazla yapıldığı görülmüştür.

Tablo 2: Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü tez türü dağılımı

Tür	f	%
Yüksek Lisans	45	95,7
Doktora	2	4,3
Toplam	47	100,0

Tablo 2 incelendiğinde kavram karikatürü ile ilgili yüksek lisans düzeyinde % 95,7, doktora düzeyinde de %4,3 olarak yapıldığı görülmüştür.

Tablo 3: Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların yayın dili

Dil	f	%
Türkçe	47	100,0

Tablo 3 incelendiğinde yapılan çalışmaların %100’ü Türkçe dilinde yayımlandığı görülmüştür.

Tablo 4: Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların ders alanına göre dağılımı

Dersler	f	%
Fen Bilimleri	27	57,4
Matematik	7	14,9
Sosyal Bilgiler	2	4,3
Fen Öğretimi Laboratuvar Uygulamaları	2	4,3
Fizik	1	2,1
Görsel sanatlar	1	2,1
Hayat Bilgisi	1	2,1
İngilizce	1	2,1
Kimya	1	2,1
Türkçe	1	2,1
Vatandaşlık	1	2,1
Bilgi ve İletişim Teknolojileri	1	2,1
Din Kültür Ve Ahlak Bilgisi	1	2,1
Toplam	47	100,0

Tablo 4 incelendiğinde Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan çalışmaların % 57, 4 ile en fazla fen bilimleri dersinde yapıldığı görülmüştür. Bunu sırası ile matematik % 14,9, sosyal bilgiler %4,3, fen öğretimi laboratuvar uygulamaları %4,3 olacak şekilde takip etmektedir. Geriye kalan diğer ders alanlarında (Fizik, Görsel sanatlar, Hayat Bilgisi, İngilizce, Kimya, Türkçe, Vatandaşlık, Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Din Kültür Ve Ahlak Bilgisi) ise %2,1 ile en az düzeyde çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Tablo 5: Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların konu alanına göre dağılımları

Konu Alanı	f	%
Fiziksel Olaylar	20	34,4
Geometri ve Ölçme	12	20,7
Canlılar ve Yaşam	10	17,2
Madde ve doğası	5	8,6
Sayılar ve İşlemler	2	3,4
Bir Ülke Bir Bayrak	1	1,7
Üretim, Dağıtım Ve Tüketim	1	1,7
Yerkabuğunun Gizemi	1	1,7
Benim Eşsiz Yuvam	1	1,7
Bilgi Teknolojileri Temel Kavramları	1	1,7
İslamın Sakınılmasını istediği davranışlar	1	1,7
Okuma Yazma Etkinliği	1	1,7
Trafik ve ilk Yardım	1	1,7
Yummy Breakfast	1	1,7
Toplam	58	100

Tablo 5’e göre Türkiye’de kavram karikatürlerine yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların konu alanına göre sırası ile en fazla Fiziksel olaylar (f=20,%=34,4), geometri ve ölçme (f=12,%=20,7), canlılar ve yaşam (f=10,%=17,2) şeklinde bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir. Diğer konu alanlarında ise madde ve doğası (f=5,%8,6), sayılar ve işlemler (f=2, %3) gibi konu alanlarının çalışıldığı; bunun yanında (Bir ülke bir bayrak, Üretim dağıtım ve tüketim, Yerkabuğunun gizemi, Benim eşsiz yuvam, Bilgi teknolojileri temel kavramlar, İslamın sakınılmasını istediği davranışlar, Okuma yazma etkinliği, Trafik ve ilk yardım, Yummy breakfast) (f=1,%=1,7) konu alanına yönelik daha az sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların araştırma türüne göre dağılımı

Araştırma türü	f	%
Nicel Araştırma	26	55,3
Karma Araştırma	18	38,3
Nitel Araştırma	3	6,4
Toplam	47	100,0

Tablo 6 incelendiğinde Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların en fazla % 55,3 ile nicel araştırma türünde, en az sayıda ise nitel araştırma %6,4 türü kullanılarak yapıldığı görülmüştür.

Tablo 7: Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların seçilen örneklem türü dağılımı

Örneklem	f	%
Ortaokul	37	78,7
İlkokul	4	8,5
Lise	4	8,5
Üniversite Öğrencileri	2	4,3
Toplam	47	100,0

Tablo 7 incelendiğinde Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmalarının % 78,7 ile en çok Ortaokul düzeyinde, %4,3 ile üniversite öğrencileri ile yapıldığı görülmüştür.

Tablo 8: Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama aracı	f	%
Başarı Testi	34	34,6
Ölçek	22	22,4
Görüşme Formu	16	16,3
Kavram Karikatürü Testi	7	7,2
Kavram İlişkilendirme, Anlama testi	7	7,2
Anket	5	5,1
Rubrik	4	4,08
Gözlem	2	2,04
Akran değerlendirme	1	1,02
Toplam	98	100

Tablo 8 incelendiğinde Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmalarının kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımı sırası ile en fazla başarı testi (f=34,%=34,6), Ölçek (f=22,%= 22,4), Görüşme formu (f=16,%=16,3) olduğu görülmektedir. Diğer veri toplama araçlarında ise kavram karikatürü testi (f=7,%=7,2), Kavram ilişkilendirme ve anlama testi (f=7,%=7,2), Anket (f=5,%=5,1), Gözlem (f=2,%=2,04) ve akran değerlendirme (F=1,%=1,02) araçlarının olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Bu çalışmada Türkiye’de kavram karikatürü üzerine yapılmış lisansüstü çalışmalar çeşitli başlıklar doğrultusunda incelenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle YÖK Ulusal Tez Merkezi tarama sisteminden 47 tez çalışmasına ulaşılmış ve bu çalışmalar sekiz başlık üzerinden incelenip değerlendirilmiştir.

Alanyazın incelendiğinde Türkiye’de kavram karikatürü üzerine yapılmış çalışmaların incelendiği araştırmalar sınırlı sayıdadır. Bunlardan Baynazoğlu ve Atasoy’un (2020) yaptıkları Türkiye’de Kavram Karikatürleriyle İlgili Yapılan Araştırmalara Yönelik Bir Meta-Sentez Çalışması bu konuya ilişkin genel bir çerçeve çizdiği düşünülmektedir. Yapılan diğer çalışmalar Fen Bilimleri alanında kavram karikatürü kullanımı üzerine meta-sentez ve İçerik analizi çalışmaları (Alkış Küçükaydın, 2019; Genc, 2020; T. Taşkın, 2021; Yokuş ve Ayçiçek, 2020) olduğu görülmektedir.

Lisansüstü çalışmaların yapıldığı yıllar incelendiğinde kavram karikatürü ile ilgili belirli yıllarda (2014,2017,2018) yoğunluk kazanmakla birlikte en fazla çalışmanın yapıldığı yıl 2019 olarak tespit edilmiştir (f=20,%=42,6). İlerleyen yıllar itibari ile eğitimde modern teknikler üzerine yapılan araştırmaların çoğalması beklenen bir durumdur. Bu bağlamda kavram karikatürü üzerine yapılan araştırmaların da ilerleyen yıllar itibari ile daha fazla yapıldığı düşünülmektedir.

Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların türü dağılımı incelendiğinde ise büyük oranda yüksek lisans çalışmasının olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Genc (2020), Taşkın (2021), Baynazoğlu ve Atasoy’un (2020) yaptıkları çalışmalarda da bu konuda yüksek lisans araştırmalarının yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Genc’e (2020) göre kavram karikatürü araştırmalarına daha kapsamlı ve detaylı araştırmaların yapıldığı doktora düzeyinde daha az yer verilmektedir. Sonuç olarak kavram karikatürü konusunda yapılan araştırmaların doktora düzeyinde ilgi görmesinin önü açılabilir. Nitekim lisansüstü eğitim programlarından olan yüksek lisans ve doktoranın gerek bitirilmesi gereken süreler gerekse de bu programlarda eğitim gören öğrencilerin bilgi, beceri, tutum gibi deneyimlerinin farklı olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda doktora düzeyinde kavram karikatürü konularının çalışılmasının eğitim paydaşları için önemli katkıları sunacağı düşünülmektedir.

Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların en fazla fen bilimleri ve daha sonra da matematik ve sosyal bilimler alanlarında olduğu görülmektedir. Baynazoğlu ve Atasoy’a (2020) göre de kavram karikatürü çalışmalarının daha çok fen bilimleri, matematik ve sosyal bilgiler alanında yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda Fen bilimleri dersinin aktüel yapısı, hayat ve çevre ile olan yakın teması, soyut konularının olması ve deneysel birçok çalışmaya ortam hazırlayan yapısı araştırmacıların bu alanda daha fazla çalışma yapmasını sağlamış olabilir.

Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların konu alanı incelendiğinde ise ağırlıklı olarak fiziksel olaylar, geometri ve ölçme, canlılar ve yaşam konu alanlarından en fazla araştırmanın yapıldığı; diğer alanlarda birbirine benzer ve daha az

araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Kavram karikatürü çalışmalarında en fazla Fen bilimleri dersinin tercih edilmesine paralel olarak çalışma konuları da en fazla bu dersten tercih edilmiştir. Fen Bilimlerinde kavram karikatürü kullanımı üzerine yapılan (Alkış Küçükaydın, 2019; Genc, 2020; Yokuş ve Ayçiçek, 2020) araştırmalar incelendiğinde de benzer konu alanlarının en fazla incelendiği görülmektedir. Fen bilimleri ve diğer derslerden seçilen konular soyut, kavram yanılgılarının olduğu konular olarak tercih edildiği incelenen çalışmalardan anlaşılmaktadır. Bu nedenle yapılan çalışmalar bu konular üzerine yoğunlaşmış olabilir.

Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmalarının çoğunluğunun ortaokul düzeyinde yapıldığı görülmektedir. Ortaokul düzeyinde bu çalışmaların yoğunlaşmasına başta evren ve örneklemin ulaşılabilirliği ve uygulama koşullarının uygunluğunun etki ettiği düşünülmektedir. Benzer şekilde Baynazoğlu ve Atasoy (2020), Genc (2020) ve Taşkın’ın (2021) yaptıkları çalışmalarında da benzer bulgulara ulaşılmıştır.

Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmalarda en fazla Nicel araştırma türü kullanıldığı tespit edilmiştir. Baynazoğlu ve Atasoy (2020), Küçükaydın (2019) ve Taşkın (2021)’nin yaptıkları çalışmada da nicel araştırmaların sıklıkla kullanıldığı sonucuna ulaştıkları görülmektedir. Kavram karikatürü konusunun çalışmalarda deneysel modellerin kullanılmasını bu duruma öncülük ettiği düşünülmektedir. Kavram karikatürü çalışmalarında çoğunlukla hedeflenen amaç kavram karikatürü ile yapılan öğretimin bir değişken üzerindeki etkilerini gözlemlemektir (Genc, 2020). Bu nedenle çalışmalarda daha çok deneysel ve yarı deneysel çalışmaların olduğu nicel araştırma türleri tercih edilebilmektedir. Bunun yanında kavram karikatürü çalışmalarının anlamlılık ve etkilerine ilişkin benzer veya aynı sonuçlara ulaşılması araştırmacıların daha ayrıntılı veriler elde edebileceği nitel araştırmalar üzerine eğilimlerini baskılıyor olabilir. Nitel araştırmaların kullanılmama nedeni planlama, uygulama ve analiz süreçlerinin nicel araştırmalara göre daha zahmetli olması olarak görülebilir (Lokman Baynazoğlu ve Atasoy, 2020).

Türkiye’de kavram karikatürüne yönelik yapılan lisansüstü çalışmaların kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımında en çok başarı testi daha sonra tutum ölçeği, görüşme formlarının kullanıldığı görülmektedir. Baynazoğlu Ve Atasoy (2020), Genc (2020), Yokuş ve Ayçiçek (2020) yaptıkları araştırmalarda aynı sonuca ulaşımlardır. Genc’e (2020) göre başarı testlerinin en çok tercih edilmesi öğretim yöntemlerinin başarıya etkisini temel alan çalışmaların daha fazla olmasından kaynaklı olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda kavram karikatürü ile yapılan eğitimin etkilerinin gözlemlendiği ve ölçüldüğü başarı testlerinin kullanılması olası görülmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin kavram karikatürü uygulamalarına yönelik algı ve tutumlarının belirlendiği görüşme formu ve tutum ölçeklerinin de çalışmalarda kullanılması araştırmada elde edilen bulgular paralelinde olduğunu göstermektedir.

5. ÖNERİLER

1. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki eğitimde kavram karikatürü kullanımı öğrencilerin derslere karşı ilgi, tutum ve başarılarında olumlu değişiklikler yaratmaktadır. Bu nedenle eğitim öğretim ortamlarında kavram karikatürü kullanmanın etkili olduğu düşünülmektedir.

2. Ulaşılan bulgular kavram karikatürü araştırmalarının daha çok yüksek lisans düzeyinde yapıldığını göstermektedir. Kavram karikatürü araştırmalarının daha ayrıntılı incelenmesi için doktora düzeyinde çalışmaların yapılması önerilmektedir.

3. Yapılan lisansüstü tezlerin tamamı Türkçe olarak hazırlanmıştır. Yabancı dillerin de kullanılarak tezlerin hazırlanması sağlanabilir. Ayrıca tezlerin yabancı dille bildiri, makale, kitap, kitap bölümü vb. olarak yazılması sağlanabilir.

4. Yapılan araştırmaların büyük çoğunluğu Fen bilimleri alanında olduğu görülmektedir. Kavram karikatürünün önemi dikkate alındığında araştırmaların diğer ders veya konularda da yapılmasının etkili olacağı beklenmektedir.

5. Kavram karikatürüne yönelik araştırmalarda daha çok nicel araştırma yöntemleri kullanılmaktadır. Nitel araştırmaların da dahil edildiği karma yöntemlerin kullanılarak araştırmaların zenginleştirilmesi önerilmektedir.

6. Kavram karikatürü çalışmaları daha çok ortaokul düzeyinde yapıldığı görülmektedir. Farklı evren ve örneklemeler kullanılarak çalışmalar zenginleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abu, M. (2017). *Sosyal Bilgiler Dersinde Kavram Karikatürleri kullanımının Öğrencilerin Derse yönelik Tutum Ve Yaratıcı Düşünme Becerilerine Etkisi.Yüksek Lisans Tezi.* Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü,Tokat.
- Ada, S. (2020). *4. Sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında kavram karikatürü kullanımının ders başarısına etkisi.Yüksek Lisans Tezi.* Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Düzce.
- Alkış Küçükaydın, M. (2019). Fen Eğitiminde Kullanılan Kavram Karikatürlerinin Akademik Başarıya Etkisi: Meta-Analiz Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 220–233. doi:10.17679/inuefd.434352
- Aşık, T. (2017). *Üslü Ve Köklü ifadelerdeki Kavrama Yanılgılarının Belirlenmesi Ve Giderilmesinde Kavram Karikatürlerinin Kullanılması.Yüksek Lisans Tezi.* Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü, Sivas.
- Atasoy, Ş., Tekbıyık, A. ve Gülay, A. (2013). Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Ses Kavramını Anlamaları Üzerine Kavram Karikatürlerinin Etkisi. *Türk Fen Eğitim Dergisi*, 10(1), 176–196.
- Atılğanlar, N. (2014). *kavram Karikatürlerinin İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Basit elektrik Devreleri Konusundaki Kavram Yanılgıları Üzerindeki Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi.Hacettepe Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı,Ankara.
- Ayas, M. (2018). Kavram Karikatürlerinin Din Öğretiminde Kullanılması. *dergİabant (AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi)*, 6(12), 522–539.
- Aygün, D. (2019). *Kavram karikatürü uygulamalarının 5.sınıf öğrencilerinin matematiksel dil kullanımına yansımaları: bir eylem araştırması.Yüksek Lisans Tezi.* Giresun Üniversitesi.
- Aygün, D., Karadeniz, M. H. ve Bütüner, S. Ö. (2020). Kavram Karikatürü Uygulamalarının 5. Sınıf Öğrencilerinin Matematiksel Sembol, Terim/Kavram Kullanımına Yansımaları. *International Journal of Educational Studies in Mathematics*, 7(3), 151–172. doi:10.17278/ijesim.749497

- Ayhan, H. (2017). *Ortaokul 6.Sınıf Kuvvet Ve Hareket Ünitesinde Kullanılan Kavram Karikatürlerinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Ve Fen Öğrenmeye Yönelik Motivasyonlarına Etkisi.Yüksek Lisans Tezi.* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü,Ankara.
- Baba, M. (2012). *İlkÖğretim Öğrencilerine Vatandaşlık Bilinci Kazandırmada Kavram Karikatürü Kullanımının Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi.On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Samsun.
- Bakır, R. (2019). *Kavram Karikatürü Kullanılarak Ortaokul 5. sınıf Öğrencilerinin Madde ve Değişim Ünitesindeki Kavramsal Anlamalarının İncelenmesi.Yüksek Lisans Tezi.* Sakarya Üniversitesi,Sakarya.
- Balım, A. G., Çeliker, H. D., Kaçar, S., Evrekli, E., Türkoğuz, S., İnel, D., ... Oramancı, Ü. (2012). Fen ve Teknoloji öğretiminde probleme dayalı öğrenme yöntemi içerisinde kavram karikatürleri :Bir etkinlik Örneği " IsinaTaneciklerin Dansi ". *Western anatolia journal of educational science*, 3(5), 68–87.
- Barut, Y., Korkmaz, İ., Gültekin, M., Karçkay, A. T., İlhan, T., Şahan, H. H., ... Ceyhu, B. A. (2019). *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları.* (B. ORAL, Ed.)Pegem akademi. Pegem Akademi Yayıncılık. doi:10.14527/9786053641827
- Baynazoğlu, L. (2019). *Kavram Karikatürü Kullanılan Öğrenme Ortamında Öğrencilerin Argümantasyon Düzeylerinin İncelenmesi.* Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,Rize.
- Baynazoğlu, Lokman ve Atasoy, E. (2020). Türkiye ’ de kavram karikatürleriyle ilgili yapılan araştırmalara yönelik bir meta-sentez çalışması. *Cumhuriyet Üniversitesi Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(2), 390–409.
- Baysal, H. (2020). *Altıncı sınıf ingilizce dersinde kavram karikatürleri kullanımının öğrenci başarısına, konuşma becerisine ve motivasyonuna etkisi.Yüksek Lisans Tezi.* Balıkesir Üniversitesi Sosyal bilimleri Enstitüsü,Balıkesir.
- Baysari, E. (2007). *İlköğretim Düzeyinde 5.Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Canlılar ve Hayat Ünitesi Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımının Öğrenci Başarısına, Fen Tutumuna ve Kavram Yanılgılarının Giderilmesine Olan Etkisi.* Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü,İzmir.
- Birişçi, S., Metin, M. ve Karakaş, M. (2010). Pre-service elementary teachers“ views on concept cartoons: a sample from Turkey. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 5(2), 91–97.
- Budak, E. B. (2019). *Senaryolaştırılmış Kavram Karikatürlerinin 5. ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Ölçüsel Tahmin ve yansıtıcı düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi.Yüksek Lisans Tezi.* Marmara Üniversitesi,İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (26.Baskı.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Canan, L. N. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin bilim-sözde bilim algılarının kavram karikatürleri aracılığıyla incelenmesi.* Necmettin Erbakan Üniversitesi,Konya.
- Çelik, B. (2014). *Dokuzuncu Sınıf Bilgi Ve İletişim Teknoojisi dersinde Mizah Ve Kavram Karikatürü Kullanımının Öğrenci Başarısı,Tutumu,kaygısı Ve kalıcığa Etkisi.*
- Çelik, S. (2016). *Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Bilimin doğasına Yönelik Anlayışlarının*

- Geliştirilmesinde Kavram Karikatürü Kullanımı.Yüksek lisans Tezi.* Balıkesir Üniversitesi,Balıkesir.
- Ceylan, Ö. (2015). *Fen Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımının 7. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Ve Bilişsel Yapılarına Etkisinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi.Sakarya Üniveritesi Eğitim Bilimleri enstitüsü,Sakarya.
- Chin, C. ve Teou, L. (2009). Using concept cartoons in formative assessment: Scaffolding students’ argumentation. *International Journal of Science Education*, 31(101), 1307–1332.
- Cin, M. (2013). *Argümantasyon Yöntemine Dayalı Kavram Karikatürü Etkinliklerinin Öğrencilerin kavramsal Anlama Düzeylerine Ve Bilimsel Süreç Becerilerine Etkileri.* Yüksek Lisans Tezi.Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü,İzmir.
- Çinici, A., Özden, M., Akgün, A., Herdem, K., Karabiber, H. L. ve Deniz, Ş. M. (2014). Kavram karikatürleriyle Desteklenmiş Argümantasyon Temelli Uygulamaların İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(18), 571–571. doi:10.14520/adyusbd.839
- Dabell, J. (2008). sing concept cartoons. *Mathematics Teaching Incorporating Micromath.*
- Erim, H. B. (2019). *6. Sınıf Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinde “İslam’ın Sakınılmasını İstedığı Bazı Davranışlar” Ünitesinin Öğretiminde Kavram Karikatürü Destekli Probleme Dayalı Öğrenme Yönteminin Etkisi.Yüksek Lisans Tezi.* Necmettin Erbakan Üniversitesi,Konya.
- Evrekli, E. (2010). *Fen Ve teknoloji Öğretiminde Zihin Haritası ve Kavram Karikatürü Etkinliklerin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Ve Sorgulayıcı Öğrenme Beceri Algılarına Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi.Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,İzmir.
- Evrekli, E. (2016). *Animasyon Destekli Kavram Karikatürlerinin Kavramsal Anlama,Derse Yönelik Tutum Ve Sorgulayıcı Öğrenme Becerileri Algılarına etkisi.Doktora Tezi.* Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü,İzmir.
- Evrekli, E. ve Balım, A. G. (2010). Fen ve teknoloji öğretiminde zihin haritası ve kavram karikatürü kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve sorgulayıcı öğrenme becerileri algılarına etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Derigsi*, 1(2), 76–98.
- Genc, H. N. (2020). Fen Bilgisi Eğitimi Alanında Kavram Karikatürü İle İlgili Tezler Üzerine Bir İçerik Analizi: Türkiye Örneği (2007-2019). *Uluslar Arası Beşeri Bilimler Ve Eğitim Dergisi.*, 6(13), 267–290.
- Gökmen, A. (2020). *Öğretmen adaylarının kavram karikatürü ile tasarlanan fen- matematik entegrasyonu etkinlikleri geliştirme ve değerlendirme süreçlerinin incelenmesi.* Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi,Kahramanmaraş.
- Göksu, F. C. (2014). *Doğrular,Açılar Ve Çokgenler konularının kavram Karikatür destekli Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımına Göre İşlenmesi.* Yüksek Lisans Tezi.Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Denizli.
- Gölgeli, D. (2012). *Düşün-Eşleş-Paylaş Tekniği İle Birlikte Kullanılan Kavram Kaikattürlerinin Öğrencilerin Akademik Başarıları İle Fen Ve Teknoloji Dersine Olan Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi.Erciyes Üniversitesi i Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Kayseri.

- Gölgeli, D. ve Saraçoğlu, M. (2019). Düşün - Eşleş - Paylaş Tekniği ile Birlikte Kullanılan Kavram Karikatürlerinin Öğrencilerin Akademik Başarıları ile Fen Bilimleri Dersine Olan Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. *Erciyes Journal of Education(EJE)*, 3(1), 68–86. doi:10.32433/eje
- Güngör, H. (2018). *Fen Ve Teknoloji Öğretiminde Kavram Karikatürü kullanımının İlköğretim 7.Sınıf Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi.Yüksek Lisans Tezi.* Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü,Konya.
- İnel, D., Balm, A. G. ve Evrekli, E. (2009). Fen Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 3(1), 1–16.
- İngeç, Ş. K. (2008). Use of concept cartoons as an assessment tool in physics education. *US-China Education Review*, 5(11), 47–54.
- İzgi, Ü. (2012). *Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Ve İlköğretim I. Kademe Fen Eğitiminde Kavram KariKatürü Kullanımının Etkileri.* Doktora Tezi.Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Ankara.
- Kabapınar, F. (2009). Kavram Karikatürlerinin Etkililiğini Nasıl Artırabiliriz ? Uygulamayı Etkin Kılma Noktasında Araştırmadan Yararlanma. *Eğitim ve Bilim*, 34(154), 104–118.
- Kabapınar, F. (2005). Effectiveness of teaching via concept cartoons from the point of view of constructivist approach. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 135–146.
- Kara, M. (2017). *İköğretim 5.Sınıf Yer Kabuğunun Gizemi Ünitesinde Kavram Karikatürü Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi.Yüksek Lisans Tezi.* Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü,Antalya.
- Karabiber, H. L. (2019). *Argümantasyona Dayalı Kavram Karikatürü Etkinliklerinin 8. Sınıf Öğrencilerinin Nükleer Enerjinin Riskleri Ve Faydaları Hakkındaki Düşüncelerine Etkisi.Yüksek Lisans Tezi.* Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,Adıyaman.
- Karaca, Z. (2019). *Matematik öğretiminde kavram karikatürlerinin öğrenci başarısına etkisi.Yüksek Lisans Tezi.* Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi,Kırşehir.
- Karaduman, G. B. ve Ceviz, A. E. (2018). Matematik Öğretiminde kavram karikatürlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.*, 17(67), 1268–1277.
- Karakırık, G. (2019). *Kavram karikatürü temelinde tasarlanan öğretimin 9. sınıf öğrencilerinin periyodik özellikleri kavramalarına etkisi.Yüksek Lisans Tezi.* Marmara Üniversitesi,İstanbul.
- Karakuş, S. (2019). *Fen bilimleri dersinde kavram karikatürü kullanmanın 7.sınıf öğrencilerinin kütle-ağırlık konusundaki kavram yanlışlarına etkisi(Yüksek Lisans Tezi).* Hacettepe üniversitesi.
- Kayhan, Ö. (2019). *İlkokul 3.Sınıf Öğrencilerinin “Çevremizdeki Işık Ve Sesler” Ünitesi İle İlgili Bilişsel Yapılarının Kavram Karikatürleri Ve Kelime İlişkilendirme Testi Teknikleri İle Belirlenmesi.Yüksek Lisans Tezi.* Necmettin Erbakan Üniversitesi,Konya.
- Keogh, B. ve Naylor, S. (1999). Concept cartoons, teaching and learning in science: An

- Evaluation. *International Journal of Science Education*, 21(4), 431–446.
- Külekçi, E. (2019). *Kavram karikatürü destekli probleme dayalı fen, teknoloji, mühendislik ve matematik (FeTeMM) etkinliklerinin beşinci sınıf fen bilimleri öğretimi üzerindeki etkileri.Yüksek Lisans Tezi*. Manisa Celal Bayar Üniversitesi,Manisa.
- Ören, F. Ş., Karatekin, P., Erdem, Ş. ve Ormancı, Ü. (2012). Öğretmen Adaylarının Bitkilerde Solunum -Fotosentez Konusundaki Bilgi Düzeyleri nin Kavram Karikatürleriyle Belirlenmesi ve Farklı Değişkenlere Göre Analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(3), 155–174.
- Ören Şaşmaz, F. ve Yılmaz, T. (2013). Fen ve teknoloji dersinde kavram karikatürleriyle desteklenmiş bilimsel hikayeler temelli rehber materyal geliştirme çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 130–141.
- Özbey, Ç. (2007). *Özel eğitimde kavram ve beceri öğretimi*. ya-PA yayınları.
- Özçelik, H. (2019). *Kavram karikatürleri ile desteklenen tahmin et-gözle-açıkla (tga) yönteminin ortaokul öğrencilerinin sorgulama becerileri, bilimsel süreç becerileri ve kavram öğrenmelerine etkisi.Yüksek lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi,İstanbul.
- Özün, S. K. (2010). *Hayat Bilgisi Öğretiminde Kavram Karikatürü Yaklaşımının Öğrenci Başarısı Ve Tutumuna Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi.Karaelmas Üniversitesi,Zonguldak.
- Şahin, E. (2019). *Kavram Karikatürleriyle Desteklenen Fen Öğretiminin Ortaokul Öğrencilerinin Kavramsal Başarı, Motivasyon Ve Fen Bilimlerine Yönelik Tutumlarına Etkisi.Yüksek Lisans Tezi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü,Konya.
- Şahin, Z. (2018). *Geometri Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımının Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Matematiğe Yönelik Tutumlarına ve Erişi Düzeylerine Etkisi.Yüksek Lisans Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü,İzmir.
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim; kuramdan uygulamaya*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Şenocak, K. Z. (2018). *Fen Öğretiminde kavram Karikatürü Kullanımının 5.Sınıf Yaşamımızdaki Elektrik Ünitesinde Öğrenci Başarısı Ve Tutumu Üzerine Etkileri.Yüksek lisans Tezi*. Kırıkkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,Kırıkkale.
- Seven, A. (2013). *Görsel Sanatlar Dersi Öğretiminde Kavram karikatür Materyali Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi*. <http://ir.obihiro.ac.jp/dspace/handle/10322/3933> adresinden erişildi.
- Soy, O. (2019). *Kavram karikatürleri aracılığıyla ilkokul 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin okuma-yazma becerilerinin geliştirilmesi.Yüksek Lisans Tezi*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi,Muğla.
- Taşkın, Ö. (2014). *Fen Ve Teknoloji Öğretiminde kavram Karikatürü Kullanımının Öğrenci Başarısı Ve Tutumuna Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi.Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,Manisa.
- Taşkın, T. (2021). Fen Eğitiminde Kavram Karikatürü ile İlgili Çalışmalar Üzerine Bir İçerik Analizi. *Yuzuncu Yil Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 622–651. doi:10.33711/yyuefd.919438
- Terzioğlu, F. (2019). *Kavram karikatürleriyle desteklenmiş fen öğretiminin etkililiğinin*

incelenmesi.Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ üniversitesi,Bursa.

- Timurtaş, P. F. (2019). *Kavram karikatürlerinin 6. sınıf öğrencilerinin dengelenmiş ve dengelenmemiş kuvvet kavramlarını anlamalarına etkisi.Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniveristesi,Diyarbakır.*
- Tokcan, H. ve Alkan, G. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 14(2), 1–19.*
- Uğurel, I., Kesgin, Ş. ve Karahan, Ö. (2013). Matematik Derslerinde yararlanılabilecek Alternatif bir öğrenme ve değerlendirme aracı:Kavram karikatürü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(2), 313–338.*
- Uğurel, I. ve Moralı, S. (2006). Karikatürler ve matematik öğretiminde kullanımı. *Milli Eğitim Dergisi, 35(170), 32–47.*
- Yamık, G. A. (2015). *Fen Eğitiminde kavram Karikatürü Uygulamasının İlköğretim 5.Sınıf Öğrencilerinin Motivasyonları Üzerindeki Etkisi.Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi,İzmir.*
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, (11.Baskı.). Ankara: Seçkin Yayınları.*
- Yıldırım, N., Tepe, M., Kuş, S. ve Biberoglu, B. (2015). Kimyasal Denge Konusundaki Kavram Yanılgılarını Beirlemeye Yönelik Kavram Karikatürü Destekli İki Aşamaı test Geliştirilmsi Ve Uygulanması. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2), 534–547.*
- Yıldız, İ. (2008). *Kavram Karikatürlerinin Kavram yanılgılarının Tespitinde Ve Giderilmesinde Kullanılması:Düzgün Dairesel Hareket.Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Ankara.*
- Yılmaz, Z. (2019). *6.Sınıf fen ve teknoloji dersi sistemler ünitesinde kavram karikatürleri kullanımına yönelik öğrenci görüşleri ve akademik başarısına etkisi.Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi,Ankara.*
- Yokuş, G. ve Ayçiçek, B. (2020). Kavram Karikatürlerinin Fen Eğitimi Dersi Akademik Başarısı Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Meta-Analiz Çalışması. *Pamukkale üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi., 49, 223–246.* doi:10.9779/pauefd.592287
- Yüca, O. Ş. (2019). *Yerel sosyobilimsel konularla ilgili kavram karikatürü uygulamalarında öğrencilerin argümanlarının incelenmesi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,Rize.*
- Yükselir, A. (2006). *İlköğretim sosyal bilgiler programında geçen kavramların kazanımı ve kalıcılığında kavram analiz yönteminin etkisi. (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi.*
- Yurtyapan, E. (2018). *Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının Biyoloji Konularına Yönelik Kavram Karikatürü Destekli Tahmin-Gözlem-Açıklama Uygulamalarının Başarı Ve üst Biliş Becerilerine Etkisi.Yüksek Lisans tezi. Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.*
- Yurtyapan, E., Kandemir, N. ve Kandemir, Ş. (2017). Kavram Karikatürü Destekli Fen Öğretimi Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi., 18(2), 738–773.*